

samo to, kar je staro; oni ne razumejo, da starost je slabost. Tacih svarilnih ostankov stare dobe ni moč spremeniti.

Stari čas pa ni bil neugoden samo narodni prostosti, ampak posebno tudi političnemu moštvu in značajni stanovitosti. Vse javno in narodno življenje se je ravnalo po postavah, ki so va-nj od zunaj bile devane: zadostil je vsak svojim državljanskim dolžnostim, ako je le ustrezal tem unanjim postavam po unanosti. Ali si bil zadovoljen ali ne, bilo je vse eno, da si le molčal ko zid; če je tvoje delovanje bilo pravilno, nihče ni prašal za tvoje prosto mnenje. Tako so se ljudje navadili vse za dobro imeti, kar je bilo ravno v šegi. Dokaj mož podedovali smo iz stare dōbe, ki imajo v vseh okoliščinah zadovoljnost na licih in mēd v ustih; njih vodilo pa je — brezznačajnost. Dokaj imamo vremenskih domorodcev, ki domorodstvo oblačijo in slačijo, kakor nedeljsko suknjo, ki v Ljubljani pojó: „Naprej zastava Slave“, komaj pa pridejo v Celovec, glasno pritrkavajo: „Wo ist des Deutschen Vaterland“, v Gorici pa so, ako je treba, tudi „italianissimi.“

Množica, od ktere narod nima pričakovati nič koristi nič časti, je velika. Majhen národ smo, pa sila veliko imamo zgubljenih sinov. To je naša národna dedšina po umrli dōbi in njeni kratkogledni enostranski omiki, da je večina omikancev v narodu postala ptuja svojemu narodu, da mnogi celó zaničujejo lastni narod in nasprotvajo njegovemu pravičnemu napredku.

Kako malo proti tej množici je število tistih domorodcev, ki so že v pretekli dōbi imeli ljubezen do naroda, ki so varovali narod, da ni zaspal v smrtnem spanji!

Rešen je po njih narod iz nevarnosti in spanja preteklega časa, kaka pa je sedanjost naša?

(Konec prihodnjič.)

Mrvica iz slovenskega besedoslovja.

Je li res, kakor trdi gospod Gršak, za „Nationalökonom“, „Nationalökonomie“ primerna beseda: „narodar“, „narodarstvo“? Ne kaže. Narodar bi bil, kdor narode dela, kakor nekteri cesarja Napoleona krivé, ali kdor jih ve iznajti, kjer jih ni bilo, kakor so Poljaci podtikali r. grofu Stadionu, da je iznašel Rusine, ali pa k večemu bi „narodar“ pomenilo to, kar „narodopisec“, Ethnograph, ker se namreč narodopisec pečá z narodi. Gosp. Gršak ima pred očmi, kakor sam pravi, besedo: „gospodar.“ Ali „gospodar“ in „gospod“ (dominus, v občnem in tudi pravniškem pomenu) je eno, in v notranjem bistvu besede: „gospodar“ ne najdeš pomena: der Wirth. Pa primimo toraj ali prav za prav držimo se dalje tudi tū besede, ktero rabijo Hrvatje in Srbi, in recimo za: „Nationalökonom“: pisavec, učitelj národnega gospodarstva, za „Nationalökonomie“ pa: národno gospodarstvo.“ Sploh mislim, da ne bi smeli kovati preveč novink (tako je sklenila tudi učena komisija, ki ravno sedaj v Zagrebu, če Bog dá tudi nam na hvalo in korist, izdeluje terminologijo za više šole) in da ne bi smeli brez velike potrebe zahajati zlasti od naših južnih bratov. Spominjam se lepe misli, ki jo je bil praški „Narod“ v nekem svojem listu razodel, da naj se vsak izobraženi Slovan nauči vse slovanske narečja toliko, da bo razumel vsako učeno knjigo v katerem bodi slovanskem jeziku pisano. Tako bi se izplačalo pisanje tudi tacih knjig, ki po navadi prizadevajo mnogo truda in stroške moč posamnih narodičev presegajoče, in bi take knjige prihajale na dobro vsemu slovanstvu. Tudi jez mislim, da bi to omikanemu Slovanu bilo lahko, gotovo pa je, da se tako občenje in vzajemno podpiranje slovstva dá izpeljati z velikim do-

bičkom med Slovenci in narodom hrvaško-srbskim. Zato ne odstopajmo od njihove terminologije!

Toda ne samo gledé na učeno terminologijo, marveč sploh, tako sodim jez, imeli bi v rečeh, kjer se mrtva staroslovenščina (ali starobolgarščina?) loči po večem od naše nove in od hrvaščine ali srbsčine, potegniti z večino živih, in zato moram brez pomislika pristopiti temu, kar je poslednji „Glasnik“ izgovoril o novih Cegnarjevih besedah v „Valenšt. ostr.“: „sedanjest“, „prihodnjest“, „izkranjest.“ Kdo bi zlasti v besedi: „izkranjest“ (zakaj že ne: iskranjest?) na prvi pogled spoznal Slovenko? Raje bi rekel, da je posneta s kacega starinskega spomenika ali runopisa! Jez mislim, da pritiklina: ost in pa est ni ena in ista (prim. bolest); dalje nam ženska sklanjava (zadnja volja, zadnjo voljo) kaže, da j nima povsod take moči, in če komu slovniška vest ne dopušča pisati: „sedanjost“, „prihodnjost“, „skrajnjost“, naj piše: sedajnost ali celó po hrv. sadašnost, prihodnost (tū tudi staroslovenščina nima j), skrajnost (kakor tudi Vuk ima: skrajni in pa skrajnji). Še primeri Vukove besede: Gornjozemac, donjozemac, donjoselac, mrežotina in več tacih.

Kdor pa to reč bolj razume, naj jo nam razjasni.

M.

Junakova prošnja. *)

Zapisal A. D.

V ovoj črnoj gori
Žarki ogenj gori.

Mimo njega jaše
Trideset junakov,

Trideset junakov
Na izbor soldatov.

Jeden je med njimi
Grozovitno ranjen.

Za Boga! vas prosim
Draga bratjo moja!

Ne puščajte mene
V ovoj črnoj gori,

Nego me peljajte
V ono ravno polje.

Jamo mi kopajte
Pri svetem Ivanu,

Na puško globoko
Na sabljo široko.

Noter pogrnite
Mojo kabanico,

Noter položite
Moje grešno telo.

V eni mi pustite
Mojo desno roko.

Va-njo mi denite
Kito rožmarina.

Za-njo mi privežite
Mojga konjčca vranca.

Nek me konjič žali
Kad me draga neče.

Draga bi žalvala
Kad bi ona znala,

Da sem se oženil
U to črno zemljo.

Bratec, ja te prosim
Kada pojdeš mimo,

Najavi se dragoj,
Pak joj pripovedaj:

Da je moja žena
Letá črna zemlja;

Moji svatje bili
So ti drobni črvi;

Moji godci bili
Leti drobni ptiči.

I še to vas prosim
Draga bratjo moja!

Zdenec mi kopajte
Pri grobu mojem;

Kdor bo išel žeden
Neka se napije.

Klopi mi delajte
Pri grobu mojem,

Kdor bo išel truden
Neka se počine.

Rože mi sadite
Pri grobu mojem,

Kdor bo išel gizdav
Nek si rožo vtrga.

*) Tako se ta pesem v Črnomlji popeva. Napev je še dosti lep. — Naj pri tej priliki omenim silne potrebe novega izdanja slov. narodnih pesem, kajti Koritkove „Pesmi slovenskega naroda“ so se že davno preživele. Med njimi je vse polno čisto praznih, ki niso ne piškovega oreha vredne; druge so prekosmate in nepristojne; tretje so sicer lepe, ali večidel nepopolne, nepravilne (tako na pr. stoji ravno v pričujoči pesmi: gibanica = Kuchen mesto kabanica = plašč), in tako pokvarjene, da so komaj senca od pravih narodnih, ki so se poslednje leta na svetlo spravile in ki se po raznih časopisih in knjigah